

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane po-
sitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 95.

Sobota, 26. novembra 1932.

Leto VII.

Načrt novega volilnega zakona.

Razvoj jugoslovanske politike. —
Večinski sistem.

Predsednik vlade dr. Srškić je obljubil, da predloži narodni skupščini načrt novega volilnega zakona. Dne 22. t. m. je to obljubo izpolnil in predložil načrt vlade narodni skupščini.

Prvi del načrta govori o zborovanjih in političnih strankah. Stranke je mogoče ustanoviti, ustanoviteljev mora biti najmanj sto. Ti morajo predložiti s programom in pravili politične stranke tudi svojo enotno podpisano prijavo notranjemu ministru. Ustanovitelji morajo navesti poklic in kraj bivanja. Minister objavi odlok v enem mesecu, v katerem pove, ali dovoli ali pa zabrani ustanovitev stranke. Proti odloku notranjega ministra ni pritožbe.

Organiziranje stranke pa ni enostavno. Stranka mora imeti najmanj po 30 članov (za strankini odbor) v polovici vseh okrajev, ki jih je menda 305, po vsej državi, da se zajo vsi okraji vsaj preko dveh tretjin banovin. To je, stranka mora biti organizirana vsaj v polovici okrajev, ki pa morajo biti razširjeni vsaj na dve tretjini banovin.

Ko je stranka organizirana na ta način in to prijavljeno, dovoli minister v roku enega meseca stranko. Politične stranke smejo imeti shode pod milim nebom in v zaprtih prostorih tudi brez dovoljenja, a vendar se mora prositi oblast 24 ur prej za pismo potrdilo.

Praktično novi načrt jako malo olajšuje snovanje strank, ker je vezan na teritorij, število članov in odobritev programa.

Drugi del navaja izpremembe volilnega zakona. Po načrtu pripada na vsak upravni okraj en poslanec. Po posameznih banovinah bo voliti naslednje število poslancev: za dravsko 25, za savsko 69, za vrbasko 20, za primorsko 21, za drinsko 37, za zetsko 32, za donavsko 50, za moravsko 40 in za vardarsko 44. Razen tega se voli za sedež banovin, ki imajo preko 50.000 prebivalcev, in sicer preko 50.000 do 100.000 po en poslanec, za preko 100 tisoč prebivalcev pa po 2 poslance. Za upravno področje mesta Beograda, Zemuna, Pančeva se volijo trije poslanci. Poleg tega se voli še toliko poslancev, kolikor je nosilec državnih list, so dobile preko 50.000 glasov.

Volilno pravico imajo večinoma iste osebe kakor po prejšnjem zakonu, v kolikor jim zakonodaja ne jemlje aktivnih državljanov pravic.

Poslanci izgube mandat, če izgube volilno pravico, stopijo v državno službo, se udeležujejo licitacij za državo ali so sicer v poslovnih zvezah z državo. Za ministre ta odredba ne velja.

Kandidatne liste se sestavljajo po istih načelih, kakor pri zadnjih volitvah. Lista, državnega nosilca, nosilci volilnih enot in pod njimi okrajni kandidati in njih namestniki. Dva administrativna okraja se lahko vežeta v eno volilno enoto, toda le tedaj, če je število prebivalcev manjše kakor 50.000 in le v eni in isti banovini. Tako strankino listo mora v zmislu navedenih določb predlagati 30 okrajev, ki se nahajajo najmanj po dveh tretjinah banovin.

Vsaka državna kandidatna lista mora imeti najmanj po enega kandidata v vsakem volilnem okraju, kakor tudi v mestu, kjer je sedež ba-

Hitler ni uspel.

Predsednik nemške republike Hindenburg proti Hitlerjevi diktaturi.

Vodja narodnih socialistov v Nemčiji je zadnje dni vodil razgovore z desničarskimi strankami za sestavo večinske vlade na parlamentarni podlagi. Ker se Hitlerju ni posrečilo zbrati potrebne večine, je predlagal predsedniku nemške republike, maršalu Hindenburgu, da naj mu poveri sestavo prezidijalne vlade. Po nalogu državnega predsednika pa je državni tajnik Meissner sporočil Hitlerju, da je državni predsednik njegov predlog zavril.

V odgovoru, naslovljenem na Hitlerja, se navaja, da državni predsednik ne more izročiti sestavo prezidijalne vlade voditelju narodnih socialistov, ki se je ves čas boril proti taki vladi. Tudi bi pomenilo, če bi Hitler sestavil prezidijalno vlado, da bi to bila neke vrste diktatura narodnih socialistov.

V avdijenco je bil nato pozvan vodja centra prelat Kaas. Izgleda pa, da bo v najkrajšem času zopet prišel v ospredje baron Papen.

Kam Jadrta Nemčija?

Pogajanja za sestavo nove vlade se zavlačujejo. Predsednik Hindenburg zahteva ali parlamentarno ali pa prezidijalno vlado. Prezidijalna vlada bi bila odvisna od predsednika, parlamentarna pa naj bi bila tudi prezidijalna, to je nadstrankarska, ki bi jo pa podpirala kakršnakoli večina v parlamentu.

Kdo je pravzaprav taka prezidijalna vlada? V Berlinu imajo »gospodski klub«, v katerem je okoli 30 plemičev in drugih vplivnih oseb. V tem klubu je Papen, general Schleicher, Gayl, Neurath, dr. Schacht itd. Prvotno je ta klub gojil samo družabnost. Zadnja leta pa se je jel zanimati za politiko. Berlinski »gospodje« so večinoma aristokrati in bankirji. Zato je bil njih vpliv precejšen. Zaradi tega so sklenili, povečati svoj gospodarski in politični

vpliv s tem, da so povabili k sodelovanju veliko industrijo in veliko zemljiško posest. In to je danes v Nemčiji tista politična sila, ki jo imenuje Hindenburg prezidijalna in kateri vsaj po svoji vzgoji in naravi pripada tudi sam.

Hindenburg sicer vztraja, da se izvrše ustavne in druge reforme v smislu veljavnih določb, ker je prisegel nanje. Vendar pa želi enako, kakor imenovani gospodje, da se v Nemčiji vzame parlamentu absolutno moč in prenese na predstavnika države.

Sprejel je predsednik tudi Hitlerja, da se z njim posvetuje o položaju, oziroma sestavi nove vlade. Hitler bi pristal na prezidijalno vlado, pridržal si je pa načelo diktature in pa prehodno, da sme porabljati § 48 ustave za izdajanje takozvanih zasilnih odredb, kar pa pomeni oslavljenje predsednikove avtoritete. S tem je Hitler zaenkrat doigral, dasi je pripravljen sodelovati v vladi.

Kakor vse kaže, pride v Nemčiji do prezidijalne vlade. Podpirali bi jo predvsem centrum, nemški nacionalci in bavarska ljudska stranka, katerim se iz oportunitete utegejo pridružiti še nacionalni socialisti. Kancelarsko mesto bi dobil kdo iz »gospodskega kluba«: dr. Schacht, Neurath ali kdo drugi, Hindenburgu pa je najbolj simpatičen baron Papen, ki je dovolj cinik, da ukrepa in izvaja svoje sklepe neglede na javno mnenje. »Gospodski klub« grozi zadnje dni tudi z vojaško silo, kakor bi ne vedel, da je vojska del naroda.

Položaj v Nemčiji je torej povsem resen. V najtežjem položaju se nahaja nemško zavedno delavstvo, ki se pa previdno pripravlja na obrambo svojih pravic. Tega se »gospodje« zavedajo, zato so tudi v Porenju ustavili za teden kar deset socialno-demokratskih listov. Jasno pa je, če je mogoče rešiti Nemčijo pred gospodarsko vojno, da bo to storilo organizirano delavstvo.

po razdrti progi. Atentat je delo bretonskih avtonomistov, ki je neznan pokret in ga po francoskih vesteh podpirajo iz Nemčije in Rusije.

Vojna v Mandžuriji se nadaljuje.

V Ženevi se pripravajo.

V Ženevi razpravljajo prav sedaj o poročilu (Lyttonovem) kitajsko-japonske komisije. V severni Mandžuriji pa Japonska nadaljuje svoje vojaške akcije. Prav te dni se vrši bitka med Kitajci in Japonci, v katero je zapletenih okoli 70.000 mož. Kitajci so v defenzivi.

Teror v Nemčiji divja

Višji predsednik poreske pokrajine je ustavil do sobote vse socialno-demokratske liste. Prepoved je bila izdana, ker so listi objavili članek proti pruskemu upravitelju komisarijata drju. Brachtu.

Atentat na Herriota.

Dne 20. t. m. se je vozil francoski predsednik vlade Herriot v Nantes. Na progi ob reki sta bili položeni dve bombi, ki sta eksplodirali tik pred vlakom in je bil vlak pravočasno ustavljen, da ni zapeljal

novine, oziroma če se v mestu voli več poslancev, več kandidatov. Okrajni kandidati lahko kandidirajo največ v dveh okrajih.

Toda o podrobnostih ob priliki. Štetje glasov je istotako prikrojeno bodočemu volilnemu zakonu. Glavni volilni odbor ugotovi, katera državna lista ima največ glasov relativno vseh vezane kandidatne liste. Potrjeni so takoj vsi državni nosilci, ki so dobili čez 50.000 glasov v vsej državi. Najmočnejša državna lista dobi najprej tri petine narodnih poslancev po zgoraj navedenem banovinskem ključu. Ulomki petine se ne jemljejo v obzir. Za podlagu se jemlje v dravski banovini

10, savski 28, vrbaski 8, primorski 8, drinski 15, zetski 13, dunavski 20, moravski 16 in vardarski 13 mandatov.

Ostali mandati se pa razdele med druge stranke, ki bi utegnile dobiti kvalificirano število glasov v vsej državi.

Če imata dve listi enako število glasov, se vrše volitve zopet prihodnjo nedeljo za sporne mandate. Glasovi strank, ki niso dobile kvalificiranega števila glasov, se pri štetju sploh ne upoštevajo.

S tem novim volilnim redom se uvaja večinski sistem v prid najmočnejše stranke. To je bistvena izprememba. Glasovanje ostane javno.

Čehoslovaški rudarji pred borbo?

Delovni dogovor poteče 31. decembra.

S koncem leta poteče praški dogovor med organizacijo rudarjev in lastniki premožnosti. Podjetniki hočejo pogodbo poslabšati. Delavstvo zahteva enostavno podaljšanje pogodbe. Vrše se pogajanja. Te dni zavzame k predlogom organizacija svoje stališče.

Novi volilni zakon v narodni skupščini.

Po predloženem zakonskem načrtu utegne po novem volilnem redu zbornica šteti okoli 350 poslancev. Volilni red bistveno ni izpremenjen, ker se samo omiljuje glede ustanavljanja strank in postavljanja kandidatov, kar pa v današnjih razmerah nima praktičnega pomena. Stranke se dovoljujejo, na podlagi po ministru odobrenega programa in morajo obsegati vsaj 30 srezov v dveh tretjinah banovin, kar je zvezano v novi državi z velikimi težavami. Stranke bo mogoče snovati šele tedaj, ko se izpremene veljavne določbe in odobri načelo, da se smejo snovati stranke svobodno, če ne nasprotujejo v bistvu edinstvu države in normalnemu redu. Politične stranke imajo namreč programe in probleme, ki so svobodne sile v razvoju, sicer pa nimajo pomena. Najvažnejša izprememba pa je v novem načrtu uvedba večinskega sistema, po katerem ima najmočnejša stranka pravico do treh petin mandatov. Ostali mandati se razdele med druge stranke.

Mrak na svetovno gospodarsko konferenco.

(IGB.) Jako slabo znamenje za pričetek priprav za svetovno gospodarsko konferenco je, da je prvotno britski delegaciji dodeljeni gospodarski izvedenec V. T. Layton odstopil. Layton je mož, ki je na svetovni gospodarski konferenci leta 1927 glede na carinsko vprašanje rekel: »Medsebojna odvisnost evropskih narodov je tako velika, da bo vse dežele ob gospodarski obnovi ali pa ob polomu njih gospodarskega blagostanja zadel ista usoda.«

Layton očitno ni izpremenil svojega naziranja. Njegovo odstopilno pismo in njega izvajanja najvažnejših mest niso znana, vendar so v tem oziru programatična. Če Layton rajši odloži čast sodelovanja na svetovni gospodarski konferenci, kakor da bi zatajil svoje prepričanje, naj mu bo vsaj to v zadoščenje, da se z najvažnejšimi izvajanj v tem pismu seznanil čim širša javnost.

Kar se tiče gospodarskih problemov, pove Layton odkrito, da so razlike v mnenju med vlado in njim »jako resne« z ozirom na vprašanje, kaj je treba ukreniti, »da se zagotovi mednarodni trgovini smotrna svoboda«. Layton dvomi, da bi uspeli razgovori med posameznimi državami, oziroma metoda bilateralnih pogajanj, ki morejo na po vojni nastali protekcionizem le malo vplivati. On smatra z ottavsko konferenco uvedeno politiko kontingentov, kakor tudi politiko »kompenzacijskih carin« za nesrečo in graja zadržanje Velike Britanije napram regionalnim dogovorom v Evropi, ka-

kor na primer holandsko-belgijsko-luksemburška konvencija (Ouchy).

Glede finančne in valutne politike se njegovo mnenje še nekako ujema z mnenjem vlade, toda s tem ni mnogo pridobljenega, ker je Layton mnenja, »da so finančna in gospodarska vprašanja v nerazdružljivi medsebojni zvezi.« To je vse bistvo zadeve! Zato pravi Layton koncem svojega pisma:

»Odgovor na vprašanje, če, kdaj in na kateri točki naj poizkušamo šterling stabilizirati, je odvisno predvsem od tega, če moremo zagotoviti pameten carinski nivo, ali pa, če bomo morali vzdržati neskončno dolgo pogoje, zaradi katerih bo dalje ovirana in davljena mednarodna trgovina.« In dalje: »Če se trgovinska politika sveta — pri kateri je Anglija skoraj odločevalen faktor — ne uredi, tedaj ne pričakujem nobene možnosti, da bi se dosegel res zadovoljiv rezultat v denarstvu!«

Pripravljalna komisija je pričela s pripravljalnimi deli za zaprtimi vrati. Pod pečatom tajne diplomacije se vrše ta posvetovanja od početka in se bodo najbrže tako nadaljevala. Smešno je, da se prav tukaj uganja toliko tajnosti, ko ves svet ve, kje so težkoče.

Če bi jih voditelji konference hoteli pošteno odpraviti, tedaj bi jim morala biti podpora javnosti samo ljuba. Tedaj bi se lahko sklicevali, da ni to samo njih volja, čemur so se ponudili v Lausanni sami, marveč, da to zahteva ves svet. Ali se pa morda hoče nas za lausanske naloge opehariti? Mislijo morda celo, da se je na te sklepe pozabilo ali pa da se dajo s kompromisi za zaprtimi vrati obiti?

Če je morda temu tako, tedaj naj tu še enkrat povdarimo, kaj se je v Lausanni na slovesen način naročilo svetovni gospodarski konferenci. Vprašanja, ki se »vsiljujejo«, tako pravi lausanska resolucija v 5. odstavku, so: »na finančnem področju valutna in kreditna politika, valutne težkoče in seljenje kapitala, na gospodarskem področju izboljšanje režima produkcije in izmenjave, zlasti z ozirom na carinsko politiko, prepoved in omejevanje uvoza in izvoza, kontingentiranje in druge trgovinske ovire.« (Konec prihodnjič.)

Zimsko blago

kupite najbolje in poceni samo v

J. Trpinovem bazarju

Vilko Ivanuša:

Izhod.

(Konec.)

— Maja spi... je rekla tiho in spustila zastor nad vozičkom, da bi luč ne motila njenih oči. Začutila je kakor nekako olajšanje, ker ni čutila otroških oči na sebi, ki so se ji včasih zdele, kakor da prodirajo v njo in jo nehoti mnogo sprašujejo.

— Kako se smeš moja mala! Ali kje je Srečko...?

Obrnila se je. In smrtno je pobledele. Oči so se ji divje napele.

— Ah! je kriknila v grozi kakor ranjena žival.

Za odprtimi vratmi je na žebliju viselo obešeno Srečkov truplo. Iz ust mu je kapljala kri, ki je že naredila celo lužo pod njim na tleh. Oči so bile strašno napete in izstopljene ter so nepremično strmele v Marijo. Kakor da jo hočejo prodreti! Lasje so bili razmršeni, a pomodrele roke so visele ob telesu.

Mariji je bilo, da zblazni. Skočila je k mizi, zgrabila nož in z divjim sunkom prerezala pas. Telo je zamolklo padlo na tla.

— Srečko, moj Srečko! je zakričala in se vrgla nanj. Ali telo je bilo hladno, otrpelo in iznakaženo. Zgrozila se je. Priplazila se je do vozička, zgrabila malo, spavajočo Majo

Izprtje 130 delavcev v granitolomu inž. Lenarčiča v Josip dolu pri Ribnici na Pohorju

Kamnolom inž. M. Lenarčiča v Josip dolu pri Ribnici na Pohorju je prenehal obratovati. Podjetnik je dne 20. oktobra t. l. odpovedal vsemu delavstvu službo na teden dni. Odpovedal je tudi delavcem na žagi in v gozdu, tako da pride v poštev čez 130 delavcev, ki so brez zaslužka in kruha. Kljub temu, da so bile mezde v kamnolomu, kjer se izdelujejo kocke za tlak in druge vrste kamna, zelo nizke; četudi je delo zelo težko, hoče podjetnik še reducirati mezde.

Vzrok odpovedi delavstvu je bil, da se uvede nov način opravljanja dela, ki bi položaj delavstva izdatno poslabšalo in na drugi strani bi se izvršile redukcije delavcev, če bi delavstvo te pogoje sprejelo. Za pogoje, ki jih je podjetnik stavil, delavstvo niti med odpovednim rokom ni nič vedelo, šele ko je odpovedni rok potekel, je bilo razglašeno, da si morajo razkrajevalci, ki so kvalificirani delavci in delajo le v akordu, sami dovažati kamen za izdelovanje in spravljati odpadke ter jih odvažati. To delo so do odpusta opravljali dinnarji, ki so bili v šihu plačani. Kdor teh pogojev ne bi priznal, se ga ne sprejme več na delo. Delavstvo je te pogoje kot nevzdržne odklonilo ter zahtevalo, da se naj vzpostavijo stari odnosi, kar pa je podjetnik odklonil ter nudil le neznatne spremembe novih pogojev. Posredovala je Delavska zbornica z obratnimi zaupniki: vsled nepopustljivosti podjetja so končala pogajanja negativno.

Naslednji dan so zaupniki ponovno poskusili posredovati ter je g. Lenarčič nekaj več popustil, tako da je bilo delavstvo pripravljeno sprejeti pogoje, a se je zadeva z dnem, ko bi delavstvo moralo pričeti z delom, vsled nekega nesporazuma zopet zamotala in dogovor se je razbil. Delavstvo čaka in vztraja solidarno na pravični rešitvi tega spora.

Delavstvo, zaposleno v navedenem kamnolomu, je v pretežni večini organizirano v Splošni delavski zvezi Jugoslavije, ki je poslala banski upravi daljšo vlogo, v kateri navaja med drugim sledeče:

Podpisani naprošamo p. n. naslov, da izvede nujno preiskavo, ker se ne sme s 128 delavci, ki so brez dela, na tak način igrati. Posebej pa še prosimo:

1. Da razsodite, da je podjetje dolžno vsemu delavstvu za ves čas plačati običajno plačo, ker ni bilo pravilne odpovedi in je bil to preracunjen trik podjetja, da se s tem delavstvo ostraši, da pristane na znižanje žitak skrajno slabih mezd in delovnih pogojev.

2. Da razsodite, da sprejme podjetje vse delavce, in sicer po pogojih, sporazumljenih dne 11. novembra 1932 med zaupniki in podjetjem.

Z odličnim spoštovanjem:

Splošna delavska zveza Jugoslavije, Oblastno poverjenišvo, Ljubljana.

Tajnik: Jakomin I. r.

Doma in po svetu.

Med Bolgarijo in Jugoslavijo. — Vpadi bolgarskih komitov v našo državo še ne prenehajo. Tudi do sestanka komisije, ki je bila določena, da preišče in uredi obmejne zadeve, ne pride. Z ozirom na zadnji vpad v Rešni je jugoslovanska vlada zahtevala takojšen sestanek komisije, da preišče zadnje obmejne incidente. Na drugi strani pa nam poročajo tudi o izjavah bolgarskega ministrskega predsednika Mušanova, ki je rekel v svojem govoru dne 23. t. m. v debati na prestolni govor, da je odkritosrčna želja Bolgarije, da bi stopila v neposredna pogajanja z Jugoslavijo, čeprav to ovira deloma manjšinsko vprašanje. Torej, direktna pogajanja do sporazuma!

Bančno uradništvo za pokojninsko zavarovanje. Zveza bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov v Zagrebu je intervenirala pri ministru socialne politike, da naj se pokojninsko zavarovan-

je za privatne nameščence, ki velja sedaj samo za bivšo Slovenijo in Dalmacijo, razširi na vso državo. To intervencijo je organizacija izvršila ob priliki, ko je intervenirala, da naj se določbe o službenih odnosih v zakonu za zaščito kmetov opuste, ker bi izvajanje poslabšalo socialni položaj prizadetih nameščencev.

Zopet izstop iz kluba JRKD. Poslanec dr. Milan Metikoš je prestopil iz poslanskega kluba JRKD v novoustanovljeni klub opozicije »Jugoslovanski narodni klub«, ki je dne 23. t. m. pri glasovanju za člane odbora za proučevanje zakonskih predlogov dobil že 30 glasov.

Ali so samo o tem razpravljali? Jugoslovanski katoliški škofje so objavili del resolucij, sprejetih na škofovski konferenci v Zagrebu: 1. protestirajo proti izpadom sovražnikov svete cerkve napram sv. Očetu; 2. priporočajo podpiranje dobredelnih

akcij in brigo za izseljence. Je to vse? Zakaj pa še drugih sklepov ne objavijo?

»Enfant terrible« katoliške inteligence. Še nedavno je »Slovenec« prepeval slavošpeve francoskemu katoliškemu pisatelju Andreju Gideju, katerega knjigo »Ozka vrata« je založila tudi Jugoslovanska knjigarna. Pa se je zgodilo, da je Gide šel malo na sprehod po sovjetski Rusiji in po svoji vrnitvi je poln hvale o tamošnjih razmerah. Po njegovem mnenju je samo še komunizem pozitivna točka v današnji kaotični negaciji in Gide si samo še želi, da bi tako dolgo živel, da bi videl njegov končni triumf. Torej, katoliški pisatelj in kaj takega! Pojmi se mešajo. To se ne sme trpeti! In brž so mu mobilizirali drugega katoliškega pisatelja Mauriaca, ki še ni vohal po Rusiji in je še neokužen, da je nabrusil svoj uma svitli meč in stopil v boj proti Gideju. Pazi se, Gide! Še danko ti bodo mikroskopirali!

Vlom v bratovsko skladnico. V urad bratovske skladnice v Ljubljani je bilo v noči od torika na sredo vlomljeno. Vlomilci so navrtali blagajno in odnesli iz nje več sto dinarjev gotovine. Vložne knjižice za 12 milijonov dinarjev so pa pustili nedotaknjene. O storilcih še ni sledu.

Moderna pomiloščenja. V Italiji, na Poljskem, v Bolgariji in drugod se sedaj vrste pomiloščenja političnih in drugih jetnikov. Več let že ni bilo takih slovesnih gest, zato so ječe polne, ni pa denarja, da bi gradili še več ječ. Logično je treba napraviti prostor za nove zločince. V Italiji so jih izpustili menda nad tri tisoč, na Poljskem 25 odstotkov. Tisti pa, ki niso »zaslužili« pomilostitve, ostanejo v ječah, in pa, kar je predvsem potrebno, pridobljen je prostor za nove — »zaslužne« jetnike v reakcionarnih deželah.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Madžarsko je sklenjena stvar. S tem se je izpolnil gospodarski obroč okoli naše države, ki utegne vplivati tudi na gospodarske razmere v naši državi. Jugoslavija je vmesna država, ki ima močno gospodarsko podlago, v kolikor je niso oslabilе številne vojne. Nje naloga je zaradi tega predvsem, da se gospodarsko nasloni na vse sosedje, ker kot manjša država s posebnimi topografičnimi razmerami tako ob morskimi obalah kakor v svoji notranjosti ne more računati — vsaj sedaj še ne — da postane pomembnejša eksportna država v svetu. Take trgovinske pogodbe, kakor je omenjena, in ker jo podpirata zlasti Italija, ki ima namen blokirati Jugoslavijo, in pa Bolgarija, so opasne z ozirom na prepotrebno sodelovanje ce-

in kakor zblaznela zbežala na dvorišče.

— Pomoč! je kriknila, ne vedoč sama, kaj dela. Vse je bilo tako strašno.

Kaj se je dalje zgodilo, ni pravzaprav znala.

Pribežale so neke ženske iz sosedstva in s solznimi očmi ter s strahom na ustnih stokale. Marija pa je trepetala v kotu, strmeč vsa brez misli v mrtveca in stiskala v naročje malo Majo, ki je bridko jokala, ker so jo zbudili iz sna. Marija je slišala, kako je nekdo težko zaklel, a nek mladenič ji je dvakrat pljunil v obraz.

— Vlačuga!

— Prokleta, ti si ga ubila!

— Ti si tega kriva!

— Srečko, Srečko, odpusti svoji Mariji! Ona je tvojo ljubezen vračala z nehvaležnostjo! Ali ona ni kriva, da ni mogla ljubiti! je krikala obupno, trepetajoč kakor šiba.

— Marš odtod, kurva! je slišala, kako nekdo govori in neka težka roka je udarila brutalno in krvavo po njenem obrazu, da je omahnila.

— Oprostite, nisem kriva, nisem kriva...! je stokala tiho in iz ust ji je pritekla topla kri, a mala Maja je kriknila od strahu in se krčevito stisnila k materi.

— Maja je bubana! je iztisnila v joku.

K. Zuckmayer: „Veseli vinograd“.

(Veseloigra v treh dejanjih. Na dolenski tla in v našo govorico postavil M. Smalec.)

»Kulturni škandal...«

Krik ljubljanskega dnevnika.

Zgodilo se je zopet, kar se zgodi tu in tam v stoletju... Zadijal je boj, završali so uma svitli meči. Zagrmelo je in še grmi... Ogorčenje in škodoželjnost sta si napovedala vojno. Vstala je suha, našminkana in napudrana, vsa zbita silhueta morale, pojem dostojnosti... In nastali so silovitih dnevi v Ljubljani. Protuberance ljubljanskega sonca, ki je nenadoma mrknilo, plapolajo krvavordeče in žare daleč v deželo... Morala, ali boljše takozvani dostojanstveni ton, blagoglasje, ali kako bi imenoval tisto privzgojeno in priučeno naziranje ali pojmovanje, kaj je lepo, dostojno in kaj ni, je baje nekako onečaseno, opljuvano. In dasi je ta pojem dobesedno relativen, se vojnice, kakor da je absoluten in da se je ta absolutnost opljuvala in jo treba maščevati. Kulturni nivo Ljubljane, ki je baje bil dosedaj na višini, je doživel svinjarilo. Čisti hram čiste umetnosti je onesnažen... ker se je predrznil pokazati resnično, prirodno življenje, ker ni smatral pojma »morala« za nekaj absolutnega. Človeku se vsiljuje misel, če je res naravna erotika, gibanje vsega življenja, gibajoča se v dostojnem erotičnem pojmovanju kmečkega, priprostega ljudstva, svinjarila. Če je res, potem je svinjarila sploh vse življenje in nastanek človeka... Vstali so »Slovenec«, »Jutro« in »Slovenski Narod« in zagrmeli vsak po svoje, eni grajačo, drugi hvaleč, nobeni pa niso stvarno in dostojno dokazali, kaj in kako je resnica. Vstali so celo literati, umetniki,

komponisti, režiserji intakodalje, intakodalje... vsi, kajpada — literatura, umetnost itd. itd., je tudi v Ljubljani različna, — ter so istotako z uma svitlim orožjem podpisali izjavo, da je škandal, če kdo smatra veseloigro »Veseli vinograd« za nekako nemško svinjarilo, privlečeno v Ljubljano, baje povsod izžvižgano in čeravno prenešana na slovenski, Dolenski kolorit in čeravno slika resnično naravno življenje, kakršno se živi neprestano med zdravimi ljudmi, ki jih ni sram samega sebe, baje vkljub vsemu ni dostojna stopiti v čisto kulturo slovenskega gledališča. Besede kmečkega, delovnega človeka — res da niso salonske — a so pristne in brez greha...

Pa sem rekel svojemu prijatelju: »Pje... zdi se mi, da eni in drugi nimajo prav, ali pa vsi skupaj igrajo po svoje hinavca.«

Prijatelj pa je rekel:

»Ne bi trdil... Zgodilo se je za kulami, da je eden bil nevoščljiv, ker je Sest režiral, da je spretno nalil vode, pa so mu nasledili... Drugi pa so hoteli Zupančiča malo poščeketati, tako iz stare tradicije, ker je slovenski poet... Tretji pa so si pomenicali roke in rekli: »Zdaj pa dajmo hudiče...« In nastala je vojna.

Kakšna pa je pravzaprav tale reč, sem vprašal.

Prijatelj mi je pokazal »Gledališki list« od 5. novembra 1932 in dejal:

»Kaj bi govoril? Evo, to si prečitaj.«

In sem čital:

»Zrel možak ima hčerko, jo hoče omožiti z zdravim, dobrim fantom. Ve, da so namen in smoter zakona otroci — zato dokaži hčerka prel. da si za rabo, da ne bo, kakor je bilo z mojo prvo ženo... Pa se zasučje vse tako, da je stari tudi še kerle, in ni samo ena poroka, nego dve. Oče in hči stopita v novo življenje, v novo pomlad... To je vse... Ampak okrog vsega tega je zemlja, je vinograd,

lega Balkana s srednjo Evropo. Gospodarska blokada je politična in ima politične tendence. Na blokadi sodelujejo Italija, Madžarska, Bolgarija in Albanija. Kje imamo zagotovilo, da se jim ne pridruži še katera država? Zato je zbližanje balkanskih držav tako važen problem.

Dr. Beneš v Ženevi. Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je dne 18. t. m. odpotoval v Ženevo. Tam se je še pred nadaljevanjem sej pripravljalnega odbora za razorožitveno konferenco posvetoval s predsednikom razorožitvene konference Hendersonom, s predsednikom Društva narodov Drumondom in belgijskim delegatom Bourquinom. Na seji so določili datum seje glavnega odbora.

Vsi socialistični listi v Porenju so za teden dni ustavljeni zaradi objave ostrega članka, naperjenega proti državnemu komisarju dr. Brachtu.

Sedemnajst španskih politikov in generalov je zaradi zadnje monarhistične ustaje obtoženih. Sodišče bo tvorilo 21 poslancev iz vseh v parlamentu zastopanih strank. Na Špankem sodijo torej poslanci v političnem veleizdajskem procesu. Obtoženci seveda izjavljajo vsi, da so nedolžni.

Amerika odklanja. 15. decembra poteče enoletni moratorij za plačevanje vojnih dolgov Ameriki, na katerega je svoj čas pristal Hoover. Države dolžnice (Angleška, Francoska, Belgija, Poljska) so v Washingtonu zaprosile za podaljšanje moratorija, češ, da jim je nemogoče s 15. decembrom obnoviti plačevanje. Hoover bi bil sicer pripravljen moratorij podaljšati, ali bodoči predsednik Roosevelt in demokratska večina novega kongresa nočejo o tem nič slišati in zahtevajo striktno vršitev obvez.

Ljubljana.

REPERTOAR

Delavskega odra »Svobode« — dvorana »Delavske zbornice«.

Nedelja, 27. novembra ob 1½9. uri **Ptički brez gnezda.**

II. (XIV.) delavski prosvetni večer »Svobode« in »Zarje« v Ljubljani bo v ponedeljek, dne 28. novembra 1932 ob 20. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. — Na sporedu je: 1. Predavanje: »Pogled v sodobno solstvo.« Predava gimn. ravnatelj g. dr. Dragotin Lončar. 2. a) Zajc: »Večer na Savi.« Idila. b) Gangelberger: »Koncertna polka« na bariton solo. Igra delavske godbe »Zarja« pod vodstvom kapelnika Fr. Dolinarja. 3. Smit: »Concertino.« Pozauna-solo. Igra kovinar Anton Korošec. Pri klavirju Hedy Bajde. 4. a) Bohm: »Tih kot noč.« b) Löwe: »Nihče videl ni.« Poje sopranistka Vida Rudolf. 5. Baermann: »Variations sentimentales.« Klarinet-solo. Igra Raybar Darin. 6. Baritonist D. Zagar zapoje več solospjevov. 7. Oktet »Ljubljanskega Zvona« zapoje več narodnih in umetnih pesmi. — Večer se bo prenašal tudi po radiu. Vstopnice po 5, 4, 3, 2 Din.

je noč in topli vetrovi, so zvezde... To je življenje, sočno, zdravo, brez pudra in bencina... To so žuljave roke, zdrav razum, krotost prešernosti, vrisk, razposajenost... a ne banalnost... Tu ni hude misli... Vse to je za zdrave ljudi, ki imajo kri v žilah in ki ljubijo življenje in ki še niso od bencina pokvarjeni...
»Ali je res tako?... Zakaj potem ta sum?«

»Moraš si sam ogledati.« je rekel prijatelj. »Ni mogoče obrazložiti, ker je to vprašanje duševnosti vsakega posameznega človeka. Če si še nenapudran in čist v pojmovanju misterije življenja, boš užival v zdravju te igre. Vsak sodi namreč vse le po samem sebi. Grešnik grešno, poštenjak pošteno. Na kmetih si vzrastel, tam, kjer raste vino, kjer so zdrava, ponosna dekleta, kjer se pojavlja življenje odkrito na vsakem koraku, kjer ne poznajo ponarejenih erotičnih čustev, nego pristne, naravne, kakor jih jim je ustvaril Bog. Seveda, če si pa boš sugeriral, da je vse to svinjarija, potem, bogme, je svinjarija... Simbolično sliko take ponarejene kulture in pojmovanja o morali boš videl v enem gostu na odru, ki je akademično izobražen, doktorburšak. Dokler je trezen, ima polna usta domovine, narodnosti, svetosti kulture in morale... Ko pa se ga polasti alkohol, pa je konec domovine, dostojnosti, svetosti morale, postane prešič in zaspi na gnojišču... Pomemben simbol...«

Bogme, mikalo me je pogledati ta dogodek. Ali bo predstava, ali je veseloigrasatira šla ad akta?

Pa so jo dali. Komaj sem dobil vstopnico.

»Pie... hudiča,« sem rekel prijatelju. »To je, kakor tisto Evino jabolko v paradizu, ki ga je Bog prepovedal... Pie... če bosta jedla, jima je rekel, bosta grešila in umrla. Pa sta vkljub vsemu jedla tisto jabolko in mi vsi jemo vkljub vsemu tista jabolka.«
(Dalje prihodnjič.)

Okrog popravka glede hiše „Kmetijske eksportne zadruga“.

Zadnjič smo objavili popravek, ki nam ga je poslal g. dr. Snuderl z ozirom na našo zadnjo notico glede prodaje trgovske hiše, katero ima »Kmetijske eksportne zadruga« na Aleksandrovi cesti. Nas prav veseli, da smo dobili ta popravek, ker se bo morda sedaj vendarle malo dvignilo zanimanje naše javnosti, zlasti pa neštehtih upnikov — revežev za premoženje »Kmetijske eksportne zadruga«, nad katerim je bilo proglašeno konkurzno postopanje. Gre za večmilijonsko premoženje, katero so zbrali največji reveži z zadnjimi prihranki, a danes nihče ne ve, koliko bodo ti reveži rešili svojih golih izplačil, medtem ko o posmrtninah, katere so jim obljubovali, ni niti govora. Usoda takšnega premoženja tisočih tisočev najbednejših, bi bila drugod po svetu dnevni predmet javnega razpravljanja. Pri nas pa se žal za to ne briga noben časopis. Mi smo smatrali kot delavski list za svojo dolžnost, javnost informirati o poteku razpravljanja za vnovčenje premoženja »Kmetijske eksportne zadruga«, ker je baš med delavstvom nebroj ljudi, ki so svojočasno zaupali svoje zadnje dinarje agentom te zadruga.

Ne 855.000.— Din, ampak Din 852.570.80.

Popravek konkurznega upravitelja deloma potrjuje naše navedbe, deloma jih slika še celo hujši obliki. Ne vemo, čemu se popravlja, da so ocenili hišo z Din 852.570.80, medtem ko smo mi poročali, da je bila hiša cenjena z Din 855.000.—? In ravno tako ne more javnosti dosti koristiti popravljenost dejstva, da je tvrdka Pinter & Lenard ponudila 860.000.— Din, medtem ko je naš list navedel za Din 5.000.— manjšo vsoto. Kakšno vlogo pa igra pri skoro milijonskih zneskih razlika borih Din 5.000.—? Din 5.000.— je pač tako malenkosten znesek, da se zlasti pri razdelitvi med tisoče upnikov ne bo prav nič poznal.

Premajhna objava v listih.

Važnost pa smo polagali na dejstvo, da prodaja hiše ni bila objavljena v naših delavskih listih, ker za to ni prav nikake podlage. Naši listi so vsaj prav tako razširjeni, kot »Mariborski Večernik«. V kavarinah, kjer lokalne liste največ ljudi čita, sta

gotovo naša delavska lista zopet najmanjše prav toliko zahtevana, kot »Večernik«. Dr. Snuderl pravi, da je sodišče določilo časopise, v katerih se mora prodaja objaviti. Toda dr. Snuderl nikakor ne trdi, da bi bil morda on smatral za umestno, z ozirom na gornji dejanski položaj, predlagati sodišču, naj naroči objavo prodaje v vseh lokalnih listih, ki so približno enako razširjeni in citirani privatno ali po javnih lokalih. Sino pa s tisoči naših čitateljev ter onih, ki so pomagali ustvariti milijonsko premoženje »Kmetijske eksportne zadruga«, mnenja, da bi bilo v vsakem ozirom umestno in potrebno, objaviti prodajo te hiše tudi v naših listih.

Važnost pa smo polagali v našem poročilu zlasti tudi na dejstvo, da je bila prvotno prodaja oglašena s premajhnim tekstom in dr. Snuderl sam priznava v popravku, da je senat okrožnega sodišča

odredil ponovno objavo v večji obliki

na enomesečni in pozneje na 14 dni skrčeni rok v časopisih.

Dr. Gorišek in prodaja hiše.

Končno ugotavljamo, da se je krojač Štiber s posebno vlogo na sodišče pritožil glede premajhnih oglasov prodaje hiše in da je ravno tako tudi dr. Gorišek vložil posebno vlogo, v kateri se pritožuje, da se ta hiša prodaja iz proste roke in zahteva, da se hiša prodaja potom sodne dražbe. Tudi mi smo mnenja, da ob danem položaju ni kar tako zavreči ponudbo g. Kunsteka iz Vrhnike, oziroma njegovo vprašanje, da bi se kupnina sprejela s hranilno vlogo, če on znatno več ponuja. Upniki že itak dovolj čakajo, pa bodo gotovo raje še nekaj časa čakali, če se bo kupnina s hranilnimi knjižicami zvišala za znatne vsote. Saj doslej imamo še menda vendarle denarne zavode, ki jim je zaupati. Videli smo, da so letos nekateri cele hiše milijonskih vrednosti lahko zidali s hranilnimi knjižicami. Če sodišče celo pri sodnih dražbah sprejema hranilne knjižice in morajo potem upniki čakati na realiziranje čez eno leto, bi se lahko to sprejelo tudi tukaj. Po našem mnenju ne gre tukaj za čim hitrejšo vnovčenje, ampak predvsem za čim višje vnovčenje, ko so prizadeji sami reveži.

Maribor.

Ali je bila manifestacija, ali demonstracija? Minulo nedeljo se je vršil v Mariboru kongres nacionalnih železničarjev, katerega so se udeležili menda delegati iz cele države. Predpoldne se je vršil v Narodnem domu tudi shod nacionalnih železničarjev, za katerega so voditelji omenjene organizacije delali ogromno reklamo, češ, na shodu bo govoril tudi visok funkcionar iz Beograda. Po poročilih nekaterih dnevnikov je baje bil ta shod velikanska manifestacija nacionalnih železničarjev. Shodu pa je po izjavah očividcev prisostvovalo okrog 210 udeležencev. Za to manifestacijo voditelje zveze, ki šteje baje 35.000 organiziranih tovarišev, pač ni zavidati. Železničarji pa pravijo, da to ni bila manifestacija, temveč demonstracija, ker so se železničarji naveličali obljub zvezarskih generalov. Kaj bo z generali, če jih bo zapustila armada?

Kaj tako visoko mezdo plačate vašemu pomočniku — saj je vendar grbast? Te dni je pri nekem mariborskem hišnem lastniku, ki je vzoren kristjan in gre vsak dan k maši, opravljal nek kleparski pomočnik v to stroko spadajoča opravila. Omenjeni pomočnik je po izjavi svojega mojstra izboren delavec, pač pa je revež pohabljenec — grbast. Kjerkoli je doslej delal, so bili povsod z njim zelo zadovoljni ter ga napram mojstru hvalili, da je dobro izvršil naročeno delo. Tudi gornjemu hišnemu lastniku je naročeno popravilo pravilno izvršil. Toda, ko je mojster predložil hišnemu lastniku račun, in sicer je za pomočnika računal Din 6.500 urne mezde, se je hišni lastnik temu silno začudil ter ves ogorčen dejal: »Kaj tako visoko mezdo plačate vašemu pomočniku — saj je vendar grbast?« Komentar k temu naj si ustvarijo čitatelji sami.

Olepševalno društvo pred sodiščem. Te dni je bila pred okrajnim sodiščem v Mariboru razprava v tožbi delavca E. Š. proti magdalenskemu Olepševalnemu društvu v Mariboru, ki je odpustilo delavca, zaposlenega pri promenadni poti ob Dravi, brez plačila 14 dnevne odovedne dobe. Olepševalno društvo je zastopal njegov predsednik g. Ivan Keizár, ki je navajal, da je vzel tega delavca le iz posebne prošnje, ker je begunec iz Primorja in je imel sicer nalog, da zaposluje samo Ma-

riborčane. Polir pa je pri sprejemu delavca baje rekel, da bo delal samo tako dolgo, dokler bo delo trajalo. Kako dolgo bo delo trajalo, ni rekel, ker je bilo to odvisno od tega, koliko bo na razpolago denarja. 14 dni poprej je polir vse delavce opozoril, da gre delo h koncu in jih bo moral nekaj odpustiti, da pa še ne ve, koga bo odpustil. Sodnik je vse ugovore zavrnil in je Olepševalno društvo obsodil, da mora delavcu plačati za 14 dnevno odpoved. Izjava, da bo moralo društvo nekaj delavcev odpustiti, ker gre delo h koncu, namreč ni nikaka odpoved.

Predavanje »Svobode«. V sredo, dne 30. t. m. bo predaval g. dr. med. Vrtovec o temi: »Razvoj plodu v materinem telesu.« Predavanje bo spremljal poseben film. Opozarjamo že danes na to znanstveno predavanje vse sodružice in sodruge.

Sodna dražba gradu Puchenstein pri Slovenjgradcu. Pretekli teden se je vršila v konkurznem postopanju graščakinje dr. Feldmannove in njene soproga sodna dražba njunega gradu Puchenstein pri Slovenjgradcu. Grad je izdrazil za 1 milijon 400.000 dinarjev tovarnar Teslić iz Siska, ki je imel na gradu že vknjiženo milijonsko posojilo. Kakor znano, je imel dr. Feldmann v Mariboru »Dravsko plovitbo«, majhen motorni čoln, s katerim je prevažal kopalce na Mariborski otok. Ob otvoritvi se je vršila na Mariborskem otoku velikanska slavnost. Pri tej priliki so govorniki poveljevali velikanski pomen dotične tvoritve in plovbe za mariborski turizem. Dr. Feldmann se pa nahaja sedaj v Ameriki. V Mariboru je zapustil dr. Feldmann ogromne neplačane dolgove, celo pri revnih delavcih.

Volitve v zadrugo brivcev. Po naloži obrtne oblasti mora komisar mariborske zadruga brivcev g. Novak v najkrajšem času izvesti volitve v tej zadrugi.

Podružnica delavskega turističnega društva »Prijatelj Prirode« vabi delavce in delavke na članski sestanek, ki se vrši v ponedeljek, dne 28. novembra v društvenem lokalu, Frankopanova ulica 1. Na sporedu je tudi skioptično predavanje o alpinizmu.

Važna prvenstvena tekma za »Svobodo«. V nedeljo se vrši ob pol 10. uri dopoldne na igrišču v Ljudskem vrtu važna nogometna tekma med mariborsko »Svobodo« in šport-

STARIM LJUDEM

grenijo revmatične bolečine zadnje dni. Vam, ki trpite na revmatizmu, bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu

Se priporoča

MASAŽA

za masažo je

ALGA

Masaža Alga ki krepi-osvežuje. ALGA je za stare osebe prava dobrota.

Steklenica Din 14.—. Oglas reg. pod S. Br. 25 69/32

nim klubom »Čakovec«. V predtekmi nastopi mladina »Svobode« proti mladini »Železničarja«.

Ljubljanska »Svoboda« igra popoldne v Mariboru proti »Rapidu« prvenstveno tekmo. Začetek ob pol 3. uri.

Repertoar Narodnega gledališča. V soboto, dne 26. novembra ob 20. uri: premijera Suppéjeve klasične operete »Boccaccio«. — V nedeljo, dne 27. novembra ob 15. uri: »Celjski grofje«; ob 20. uri: »Boccaccio«.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Vse, kar rabite za pisano, kupite v trgovini Ljudske tišarne d. d., Slomškov trg 6

Celje.

Lepo uspelo predavanje. Tukajšnja podružnica ZPNJ je priredila preteklo sredo predavanje o novem obrtnem zakonu, na katerega je povabila dr. Reismanu iz Maribora. V nabito polni spodnji dvorani Narodnega doma se je že pred napovedanim časom zbralo čez 200 privatnih nameščencev in nameščenk, in to od prokurista in poslovodje do trgovskega vajenca. Predsednik podružnice tov. Pibrovc je uvodoma pozdravil predavatelja in se zahvalil navzočim za impozantno udeležbo. V svojem pozdravnem govoru je načel predsednik tudi nekaj lokalnih problemov; med drugim je sporočil, da ima bratska organizacija brivskih pomočnikov in pomočnic letos zopet trdo borbo za nedeljski počitek. Ker je nedeljski počitek za vse kategorije princip, je jasno, da bodo tudi privatni nameščenci zavzeli k temu vprašanju svoje stališče, čeprav niso direktno prizadeti. Nato je podal besedo dr. Reismanu, ki je iskreno pozdravljen od zborovalcev, pričel s svojim predavanjem. Predavatelj pri tem predavanju ni samo dokazal, da ne uživa zastoj slovesa enega najboljših poznavalcev delavskega in nameščenskega prava, temveč smo spoznali v njem tudi izvrstnega in duhovitega predavatelja, ki zna tudi tako težko in suhoparno materijo, kakor je razlaganje prava, duhovito prednašati. Zlasti nam je bil všeč predavatelj še radi tega, ker je umel prikazati pota in načine, kako se mrtva črka zakona izkoristi v živem življenju. Predavatelj sam pa je bil s svojimi poslušalci in poslušalkami tudi prav zadovoljen, saj je izjavil, da v vseh dolgih letih svojega javnega delovanja še nikdar ni prejel občutkom takega notranjega zadovoljstva, kakor tokrat, ko vidi pred seboj tako impozantno število ukaželjne mladine obeh spolov in vseh kategorij privatnih nameščencev. — Ker je za veliko materijo predavanja en večer premalo, je bilo naposled sklenjeno, da se vrši nadaljevanje predavanja v petek, dne 2. decembra ob isti uri in istotam.

Trbovlje.

Razmere pri TPD.

V ponedeljek je poslal g. narodni poslanec Pavlič sporočilo načelstvu II. rudarske skupine, da želi govoriti s predstavniki rudarskega delavstva v zadevi redukcij in drugih važnih delavskih vprašanj.

Načelstvo II. rud. skupine je poslalo g. nar. poslancu sledečo petico:

Velepoštovani gospod nar. poslanec!

Na podlagi zadnjega razgovora v rudniški restavraciji dne 21. novembra t. l. v Trbovljah, si dovoljujemo Vam sporočiti sledeče:

Trboveljska premogokopna družba je pričela s 1. novembrom t. l. reducirati delavstvo po svojih rudnikih. Reducira se predvsem starejše rudarje, ki so iz kate-

regakoli vzroka bolj ali manj izčrpani. Tako namerava TPD v mesecih novembru in decembru t. l. in januarja ter februarja prih. leta reducirati okrog 900 rudarjev.

Pri tozadevnih intervencijah se je TPD sicer izjavila, da sprejme po možnosti reducirane rudarje nazaj, vendar se jih pa uvrsti v takozvano vozaško kategorijo z 28.— Din dnevne plače. To bi bilo pri prizadetih okrog 30% znižanja plače.

Ce pomislimo, da so to po večini družinski očetje, ki imajo večje ali manjše družine, ter imajo sedaj rudniška stanovanja in deputatni premož (9 vozičkov letno), kar bi vsled prestavitve v nižjo kategorijo avtomatično odpadlo, si lahko vsakdo predstavlja, kako kruto bi bili posamezni rudarji prizadeti.

Nadalje so vsi ti rudarji, katere namerava TPD reducirati, člani bratovske skladnice že nad 10 do 30 let in tudi še delj. Do sedaj so plačevali prispevke kakor so predvideni za kopaško kategorijo, v bodoče bi pa plačevali v četrti mezdni razred, in bi bile vse pridobljene pravice izgubljene. Sicer se TPD zavezuje, da bi plačevala starostno zavarovanje za prizadete še nadalje v II. mezdni razred, to je kopaški, vendar pa sam delavec ne bo v stani pri tako majhnem zaslužku kakor je zgoraj naveden, plačevati višje prispevke.

Potrebno je tudi omeniti, da bi prišlo pri izvedbi omenjene redukcije precejšnje število rudarjev v poštev za vpočitve. Vendar so pa sredstva pri bratovski skladnici tako izčrpana, kar se tiče starostnega zavarovanja, da se je bati popolnega propada te tako važne socialne ustanove.

Trboveljska premogokopna družba se izgovarja, da mora izvesti redukcije delavstva vsled pasive, ki je že od meseca marca t. l. trajna. V kolikor smo mi informirani, res Državne železnice stalno znižujejo odjem pri TPD. Na drugi strani se pa kupijo naročila s strani Državnih železnic, ko so plače delavstvu zniževale do 70% pod eksistenčnim minimumom. Razumljivo je, da skuša TPD v svrhu dosega odjema pri Državnih železnicah biti konkurenčna na račun pri njej zaposlenega delavstva.

V očigled zgoraj navedenega Vas prosimo, da po Vaših močeh zastopate na merodajnih mestih sledeče zahteve rudarskega delavstva, zaposlenega pri TPD, in sicer:

1. Državne železnice naj zvišajo kvoto odjema premoga pri TPD v toliko, da ne bo stalno ogrožena eksistenca pri TPD zaposlenega delavstva.

3. Državne železnice se naj ne okoriščajo s tem, da naročajo premož tam, kjer so najnižje delavske plače in najslabši delovni pogoji.

4. Pravilnik Bratovske skladnice se naj takoj izda ter se naj upoštevajo vsi predlogi delavstva, ki so bili že nešteto krat izraženi v številnih tozadevnih predlogih.

5. Pokojninsko zavarovanje rudarjev v Dravski banovini se naj sanira na ta način, da država prispeva vsaj 1 milijon dinarjev letno kakor so to prispevale vse evropske države ter so s tem pripomogle, da ni starostno zavarovanje propadlo, kakor to preti sedaj starostnemu zavarovanju rudarjev v Dravski banovini.

Prosimo Vas, da iskreno zastopate naše interese ter beležimo

z odličnim spoštovanjem

Za delavsko zastopstvo:

Načelstvo II. rud. skupine.

Mi naše delavstvo že danes opozarjamo, da tozadevno zasleduje razvoj dogodkov in da pazi, kakšen bo odmev istih pri merodajnih čimteljih.

Jesenice.

Delavska šola »Svobode« na Jesenicah. V nedeljo, dne 20. t. m. se je pričela v srednji dvorani Delavskega doma delavska šola »Svobode«, ki se bo vršila redno vsako nedeljo od 10. do 12. ure dop. tja do pomladi. Predaval je kot prvi predsednik centrale »Svobode« s. Štukelj o kulturnih nalogah delavskega

gibanja. Njegovo predavanje je našlo med navzočimi veliko odobravanje in se je po zaključku vršila živahna diskuzija. Vse je bilo v redu, samo obisk je bil daleko premajhen. 30 navzočih je za Jesenice veliko premalo ter je seveda pričakovati, da bo v bodoče obisk vsaj dvakraten. Nekaj je bilo tudi na tem, da so bili istočasno neki obratni sestanki, kar se v bodoče ne bo več dogajalo, vsaj brez izredne potrebe ne. Šola je zelo potrebna in bo morala najti mnogo odziva. Prihodnja predavanja bodo s. Cerkvenikova o materialističnem svetovnem naziranju kot temelju socializma, dalje o gospodarški zgodovini na temelju Marxovega Kapitala (s. Stanko Likar), o državnoznanstvu (s. dr. Jelenc), o razvoju delavskega gibanja (s. Štukelj), o socialni politiki (s. Mlinar), o zgodovini socialnih bojev itd. Predavanja bodo vrlo zanimiva in zaradi tega bi bila dolžnost vseh, da se udeležijo te šole ter da zvesto in redno obiskujejo ta predavanja. Vstopnina k predavanju je Din 2.— in vsako nedeljo ob 10. uri dop. v Del. domu na svidenje! V izobrazbi je moč!

Knjige Cankarjeve družbe so dosepele na Jesenice. Vsi člani jih lahko dobijo pri svojih poverjenikih, katerim je treba izročiti še Din 2.50 za poštino knjig. Knjige so letos tako vsebinsko kakor tudi po opremitvi zelo lepe in bodo vsakomur v veselje. Ker je nekaj knjig poslanih za zamudnike, jih ti lahko dobijo pri svojih poverjenikih ali pa pri sodr. Cvetku Kristanu v zadružni pisarni v Delavskem domu na Savi. Štiri knjige s poštino vred stanejo Din 22.50, kar je naravnost malenkostno. Ker je zaloga majhna, vabimo vse zainteresirane-zamudnike, da se takoj priglase.

Kaj bo prihodnji teden na Jesenicah? Nedelja, dne 27. novembra ob 10. uri dopoldne: Delavska šola »Svobode« na Savi. Predava s. Cerkvenik o materialističnem svetovnem raziranju. Ob 3. uri popoldne: Delavska šola »Svobode« na Jesenicah pri Konjiču; spored isti. Ob 8. uri zvečer v Delavskem domu na Savi: Igra »Trije vaški svetniki« (delavski oder »Svobode«). — Torek, dne 29. novembra v Delavskem domu na Savi:

Predavanje Zveze delavskih žen in deklet. Položaj žene v današnji družbi. Predava s. A. Vodetova. — Sreda, dne 30. novembra v Delavskem domu na Savi: Praktičen tečaj delavskih zaupnikov. — Četrtek, dne 1. decembra je v Delavskem domu na Savi odprta knjižnica »Svobode« na Jesenicah. — Nedelja, dne 4. decembra: Delavska šola »Svobode«. Obiskujte in posečajte vsi te prireditve!

Trije vaški svetniki na delavskem odru »Svobode«. Na splošno željo prirediti delavski oder jeseniške »Svobode« v nedeljo, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v Delavskem domu na Savi reprizo znane komedije »Trije vaški svetniki«, ki je že v lanskoletni sezoni na Jesenicah zelo uspela. Cene: 6, 4 in 2 Din. Obiščite to predstavo vsi, ki jo še niste videli in ki vam stvar ugaja. Na svidenje!

Dobrunje.

DRAMATIČNI ODSEK »SVOBODE« igra dne 27. novembra t. l. v salnu gostilne Jerika v Zadvoru novo dramo »Rdeče rože«, ki jo je spisal pisatelj in predsednik dobrunjske »Svobode«.

Družnost!

Javornik.

Delavska šola »Svobode« na Javorniku se vrši redno vsako nedeljo ob 3. uri popoldan v podružnici Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko, na Savi-Jesenicah pri Konjiču. Prvo otvoritveno predavanje se je vršilo v nedeljo, dne 20. t. m., vendar je bila za zanimivost predavanja udeležba vsekakor premajhna. Predavanja se bodo vršila po istem redu kakor na Jesenicah in predavali bodo isti predavatelji kakor na Jesenicah. Pri tem je dana tudi prilika, da sodruzi z Jesenic, ki bi dopoldne ne bili prosti in bi ne mogli dopoldne priti na Jesenice v šolo, obiščejo popoldne predavanja na Javorniku. Predvsem je pa potrebno, da obiskujejo šolo vsi javorniški sodruzi, zlasti vsi Svobodaši in oni predvsem skrbje za povečanje svoje izobrazbe. Na svidenje!

Eksportna hiša »Luna«

M A R I B O R

Aleksandrova cesta 19

Otroški jopiči od	Din 19.— naprej
ženske jopice	50.—
moški jopiči	70.—
vsi izdelki iz lastne pletarne!	
Perje za blazine	kg a 15 do 25 Din
belo gosje perje	55
belo polpuhasto gosje perje	90
la belo puhasto perje	220

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 8 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta	
Tek. štev.	
Prodajna cena	50
Pazite na gornjo ceno	

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb.

Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tovrniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

ZAHVALA.

Za premnoge izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom težke izgube našega nepozabnega soproga in očeta, gospoda

SIMONA JANČARJA,

vlakovodje državne železnice v pok.,

se tem potom prirčno zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo vsem darovalcem vencev in cvetja, dalje pevskega društva »Krilato kolo« in godbi »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev«, kakor tudi vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti.

Maribor, dne 25. novembra 1932.

Žalujoča soproga in otroci.

Nalagajte

svoje prihranke

v štaje ski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Splošna zavarovalna zadruga r. z. z o. z. v Ljubljani

vabi s tem na svoj

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se vrši v soboto, dne 10. decembra 1932, ob 5. uri popoldne v zadružnih prostorih v Ljubljani, Aleksandrova 5 (prostor Splošnega kreditnega društva), pritlično desno, s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in predložitev računskega zaključka za l. 1931.
3. Poročilo nadzorstva, sprejem bilance za l. 1931 in odveza načelstvu.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Predlogi in razno.

V slučaju nesklepčnosti se občni zbor vrši v smislu pravil.

Načelstvo.